

тивні форми, які відзначаються комплексом господарсько-цінних ознак. Окремі гібриди імунні до найбільш шкочинних хвороб, що дає змогу обмежено використовувати пестициди, сприяє підвищенню екологічності продукції та охороні агробіоценозів.

Ключові слова: картопля, селекція, господарсько-цінні ознаки, перспективні гібриди.

Zaviruha P., Kostyuk B., Konovalyuk M. Results of evaluation of promising hybrid of potatoes in a competitive and dynamic strain testing

During 2012–2015 in a competitive and dynamic strain testing were estimated of 28 new potato hybrids with different origin and biological ripeness. For further breeding and reproduction were selected the perspective forms that characterized by complex economic-valuable features. Some hybrids characterized by sustainability against the most harmful diseases that allowing to limited use pesticides, improving to get for environmentally friendly products and promotes to protection of agrobiocenosis.

Key words: potato, breeding, economic valuable features, promising hybrids.

Завирюха П., Костюк Б., Коновалюк М. Результаты оценки перспективных гибридов картофеля в конкурсно-динамическом сортоиспытании

В 2012–2015 гг. в конкурсно-динамическом сортоиспытании проведена оценка 28 новосозданных гибридов картофеля, разных по происхождению и биологической спелости. Для дальнейшей селекции и предварительного размножения отобраны перспективные формы, отличающиеся комплексом хозяйственно-ценных признаков. Отдельные гибриды иммунны к наиболее вредоносным заболеваниям, что позволяет ограниченно использовать пестициды, способствует повышению экологичности продукции и охране агробиоценозов.

Ключевые слова: картофель, селекция, хозяйственно-ценные признаки, перспективные гибриды.

УДК 635.21:631.526.32

**УРОЖАЙНІСТЬ СОРТІВ КАРТОПЛІ РІЗНИХ ГРУП СТИГЛОСТІ
В ДИНАМІЧНОМУ ВИПРОБУВАННІ**

О. Андрушко, к. с.-г. н.

Львівський національний аграрний університет

Я. Демкович, к. с.-г. н.

Інститут картоплярства НААНУ

Постановка проблеми. Використання сортів картоплі, біологічні особливості яких найбільше відповідають умовам природно-кліматичної зони вирощування, є важливим чинником підвищення й стабілізації врожайності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За вирощування високопродуктивних сортів картоплі забезпечується приріст урожаю до 40 % [1, с. 70–88].

Інтенсивне використання таких сортів (передусім нових), які стійкіші до найбільш поширених і шкідливих хвороб картоплі, є важливим чинником у стабілізації картоплярства в Україні.

Сортозаміна значною мірою вирішує питання використання у виробництві якісного насінневого матеріалу, оскільки концентрація вирощування картоплі на дрібних ділянках, практично в умовах монокультури, сприяє швидкому перезараженню насаджень вірусними, мікоплазмовими, грибними та бактеріальними хворобами, а також нематодами. Це все призводить до різкого зниження продуктивності картоплі. Кожен відсоток ураження садивного матеріалу картоплі тяжкими вірусами знижує урожай на 0,5–0,6% [2; 3, с. 183–188].

Для забезпечення потреб харчування влітку необхідно добирати сорти картоплі із високим вмістом вуглеводів, вітамінів, незамінних амінокислот у бульбах [4–6.]. Необхідним також є забезпечення сировиною картоплепереробних підприємств починаючи з другої половини літнього періоду. З огляду на це залишається актуальним визначення сортів, врожайних у цей період.

Постановка завдання. Мета нашого дослідження – визначити продуктивність сортів картоплі в умовах Південного Полісся та Західного Малого Полісся України з метою використання потенційних можливостей сорту та забезпечення в необхідному асортименті потреб споживачів.

Виклад основного матеріалу. Протягом 2011–2015 рр. паралельно в Інституті картоплярства НААН України в умовах Південного Полісся та в ТзОВ «Науково-виробниче підприємство «Бульба» Кам'янка-Бузького району Львівської області, яке є філіалом кафедри генетики, селекції та захисту рослин Львівського НАУ в умовах Західного Малого Полісся вивчали низку зареєстрованих сортів картоплі, різних за стиглістю та господарським призначенням, щодо їх урожайності в різні періоди вегетації.

Технологія вирощування картоплі в дослідках загальноприйнята для зони Полісся. Попередник – озима пшениця. Підготовку ґрунту, удобрення, садіння і догляд за посівами проводили в оптимальні строки. Дослід проводили методом накладання, з обов'язковим видаленням усіх хворих кущів. Площа кожної ділянки – 25 м², повторність чотириразова.

Урожайність у динаміці визначали шляхом пробних підкопувань по вісім кущів кожного сорту в чотириразовому повторенні. Перше підкопування проводили у всі роки досліджень першого липня, наступні – через кожні десять днів. У середньому за п'ять років випробувань (2011–2015 рр.) на 60–65 день після садіння найвищою урожайністю відзначаються ранні сорти Кімерія, Повінь, Тирас (141–146 ц/га) й середньоранні сорти Ліщина та Оберіг (125–129 ц/га). На 80–85 день ці ранні сорти нагромаджують урожай в межах 228–250 ц/га, середньоранні – Фантазія, Ліщина та Оберіг – 207–229 ц/га (див. табл.).

Найвищу урожайність у момент відмирання картоплиння, як правило, у другій декаді серпня, встановлено для ранніх сортів Повінь (276 ц/га) та Скарбниця (270 ц/га), для середньоранніх сортів Оберіг (265 ц/га), Фантазія (258 ц/га) та Ліщина (270 ц/га).

Таблиця

Динаміка нагромадження врожаю бульб картоплі (середнє за 2011–2015 рр.)

Сорт	Урожайність в динаміці нагромадження врожаю, ц/га						Урожай наприкінці вегетації, ц/га
	1.07.	10.07.	20.07.	30.07.	10.08.	20.08.	
Ранньостиглі сорти							
Повінь (к)	146	201	250	269	276	281	287
Жеран	119	162	187	215	239	255	269
Загадка	102	152	181	212	238	248	255
Карлик 04	121	166	198	235	257	274	282
Кімерія	141	179	228	247	269	275	286
Мелодія	105	149	188	211	235	253	271
Серпанок	106	134	192	228	242	256	264
Скарбниця	123	172	229	252	270	280	289
Тирас	145	193	231	254	269	275	284
Середньоранні сорти							
Світанок київський (к)	103	153	192	222	250	278	286
Дара	106	144	180	209	238	259	271
Забава	99	139	167	181	214	237	265
Завія	101	155	172	193	222	245	268
Ліщина	125	196	229	244	270	281	293
Левада	105	150	196	223	242	263	272
Оберіг	129	175	207	245	265	276	287
Фантазія	112	174	218	240	258	273	286
Середньостиглі сорти							
Слов'янка (к)	52	104	167	243	268	298	316
Билина	76	127	155	211	232	266	299
Воля	80	146	188	247	273	299	318
Західна	68	132	165	215	240	278	294
Звіздаль	65	106	133	158	189	226	261
Довіра	61	111	140	166	192	255	279
Лілея	72	131	166	225	265	293	310
Надійна	58	119	146	177	213	254	280
Явір	70	128	185	233	269	295	315
Середньопізні сорти							
Ольвія (к)	78	130	179	196	229	270	303
Дорогинь	71	119	167	181	208	255	289
Поліське джерело	59	94	140	176	213	257	291
Червона рута	60	108	155	190	242	277	304

У групі середньостиглих сортів, як і серед усіх сортів, які випробовували, найвища врожайність у третій декаді серпня встановлена для сортів Слов'янка (298 ц/га) та Воля (299 ц/га). У групі середньопізніх сортів найвищою урожайністю відзначалися сорти Ольвія (270 ц/га) та Червона рута (277 ц/га).

Висновки. За підвищених температур повітря та ґрунту в період вегетації рослин і значно меншій кількості опадів у травні та недостатньої їх кількості в липні у перших підкопуваннях високою урожайністю відзначалися тільки окремі сорти, а саме ранні сорти Тирас (145-269 ц/га), Повінь (146-276 ц/га), Кімерія (141-269 ц/га) та середньоранні Оберіг (129-265 ц/га) і Ліщина (125-270 ц/га).

За таких умов під час збирання наприкінці вегетації найвищий урожай встановлено у ранніх сортів Скарбниця (289 ц/га), Повінь (287 ц/га), Кімерія (287 ц/га) і Тирас (284 ц/га), середньораннього Ліщина (293 ц/га), середньостиглих Слов'янка (316 ц/га), Воля (318 ц/га) та Явір (315 ц/га), середньопізніх Ольвія (303 ц/га) та Червона рута (304 ц/га).

Водночас наголосимо, що продуктивність різних за стиглістю сортів значною мірою залежить від погодних умов у рік їх вирощування.

У насінництві доцільно сконцентрувати увагу на вирощуванні насінневого матеріалу сортів, які відзначаються стабільною урожайністю в регіоні, а також забезпечують картоплею споживачів у необхідному асортименті.

Бібліографічний список

1. Литун Б. П. Картофелеводство зарубежных стран / Б. П. Литун, А. И. Замотаев, Н. А. Андрюшина. – М. : Агропромиздат, 1998. – 167 с.
2. Картофель /Д. Шпаар, А. Быкин, Д. Дрегер и др.] ; под ред. Д. Шпаара. – Мн. : ЧУП «Орех», 2004. – 465 с.
3. Блоцкая Ж. В. Вирусные болезни картофеля / Ж. В. Блоцкая. – Минск : Наука і техника, 1993. – 222 с.
4. Картопля / за ред. В. В. Кононученка, М. Я. Молоцького. – Біла Церква, 2002. – Т. 1. – 535 с.
5. Писарев Б. А. Сортвая агротехника картофеля / Б. А. Писарев. – М. : Агропромиздат, 1990. – 208 с.
6. Горкуценко О. В. Виробництво ранньої картоплі / О. В. Горкуценко, Б. О. Бенюх, В. І. Засць. – К. : Урожай, 1988. – 168 с.

Андрушко О., Демкович Я. Урожайність сортів картоплі різних груп стиглості в динамічному випробуванні

Продуктивність 30 сортів картоплі різних груп стиглості, занесених до Реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні, вивчали в умовах Південного Полісся і Західного Малого Полісся України. Найвищий вихід бульб на 60-65 день після садіння мали ранні сорти Повінь, Тирас і Кімерія, середньоранні сорти Ліщина та Оберіг. Серед ранніх і середньоранніх сортів на 80-85 день після садіння найбільш інтенсивне накопичення врожаю показали сорти Повінь, Кімерія, Скарбниця, Тирас, Оберіг, Ліщина і Фантазія.

Середньостиглі сорти Слов'янка, Воля та Явірне поступаються за продуктивністю раннім і середньораннім сортам під час другого і третього копання.

Ранні сорти Повінь, Скарбниця, Кімерія і Тирас та середньоранні сорти Оберіг і Ліщина несуттєво поступаються за урожайністю середньостиглим сортам Слов'янка, Воля та Явір і середньопізним сортам Ольвія та Червона рута наприкінці вегетації.

Ключові слова: картопля, сорти, урожайність, динаміка, погодні умови.

Andrushko O., Demkovych Ya. The yield potato varieties of different maturity groups in the dynamic test

Productivity of 30 potato's varieties of different maturity groups listed in the Register of Plant Varieties of Ukraine determined in conditions of Southern Polissya and Western small Polissya of Ukraine. The highest yield of 60-65 days after planting had early varieties: Tiras, Povin and Kimerija; middle varieties - Lishchina and Oberig established despite the very mixed weather conditions during five years of research. From early and middle-early varieties at 80-85 days after planting the most intense accumulation of yield varieties established for: Povin, Kimerija, Skarbnitsa, Tiras, Oberig, Lishchina and Fantazija.

Variety Slovyanka, Volja and Javir of middle-maturity group was not lower to the yield middle-early in the second and third digs.

Early varieties Povin, Kimerija, Skarbnitsa, Tiras and middle-early varieties Oberig and Lishchina does not significantly lower than middle variety Slovyanka Volja and Javir and middle-late Olvia and Chervona ruta in the end of vegetation.

Key words: potato, varieties, productivity, dynamic, weather conditions.

Андрушко О., Демкович Я. Урожайность сортов картофеля разных групп спелости в динамическом испытании

Производительность 30 сортов картофеля различных групп спелости, занесенных в Реестр сортов растений, пригодных для распространения в Украине, изучали в условиях Южного Полесья и Западного Малого Полесья Украины. Высокий выход клубней на 60-65 день после посадки показали ранние сорта Повінь, Тирас и Киммерія и среднеранние сорта Лищина и Оберіг. Среди ранних и среднеранних сортов на 80–85 день после посадки наиболее интенсивное накопление урожая показали сорта: Повінь, Киммерія, Скарбниця, Тирас, Оберіг, Лищина и Фантазія.

Среднеспелые сорта Слав'янка, Воля и Явір не уступают по производительности ранним и среднеранним сортам во время второй и третьей копки.

Ранние сорта Повінь, Скарбниця, Киммерія, Тирас и среднеранние сорта Оберіг и Лищина несуттєвенно уступают по урожайности среднеспелым сортам Слав'янка, Воля и Явір и среднепоздним Ольвія и Червона рута в конце вегетации.

Ключевые слова: картофель, сорта, урожайность, динамика, погодные условия.